

Joj, koliko vode!

Soteske nad Loško Koritnico

Ko slišim hrumenje voda, se v mislih včasih nehote vrnem v otroštvo. Ko je v najhujši zimi usahnil mali vodnjak, je bilo treba ponjo daleč v grapo. Oče je na velike transportne sani navezal smuči, oba pa sva, prav tako na smučeh, z njimi vlekla z vodo napolnjen čebriček. Talili smo tudi sneg. Kadar za temperature čez dan že presegle ledišče, se je sneg na strehi počasi talil in kapljice, združene v žlebu, so v tankem curku odtekale v škof.

"Zaročenca"

Foto Olga Kolenc

Navdušenje pri raziskovanju Trente pred mesecem dni me je gnalo dalje, v Loško Koritnico ali dolino stoterih slapov. Reka Koritnica, ki izvira ob vznožju Mangarta, Kotovega sedla in Jalovca, se pri trdnjavi Kluže zoži v kilometer dolgo sotesko s koriti. S svojimi divjimi in skritimi pritoki je ustvarila neponovljivo zgodbo naravnih čudes. Nismo prvi, ki danes odkrivamo to slikovito okolje. Davno pred nami sta tod vodili prastara jantarska in starorimska pot, kasneje so ji sledile turška, Napoleono-va, pa avstro-ogrška vojska. Moč in lepota narave v teh koncih sega vse od nebes do pekla. Po potresu prizadeto območje leta 1998 je na prelomu tisočletja usodno zaznamoval zemeljski plaz Stože. Nad

alpsko dolino, ki je zajeta v Triglavski narodni park, bdi kar 15 dvatisočakov: Mangart, 2679 m, Koto vo sedlo, 2134 m, Jalovec, 2645 m, gore Loške stene (Plešivec, 2184 m, Bavh, 2186 m, Vrh Goleževice, 2119 m, Bedinji vrh, 2175 m, Morež, 2261 m, Bricelj, 2346 m, Oltarji, 2208 m, Vrh Rup, 2245 m, Oblica, 2246 m, in Vrh Krnice, 2234 m), Rombon, 2344 m, in Jerebica, 2125 m.

Slapovi Predelice ali Predilnice

Po nastanitvi v Logu pod Mangartom sem se najprej posvetila raziskovanju potoka Predelica, ki ima na območju mejnega prehoda Predel več manjših izvirov. Izliva se v Mangartski potok in je le ena izmed vodnih žil, ki napajajo reko Koritnico. Prebija se skozi težko dostopno sotesko, ki je, razen na treh označenih izhodiščih, dostopna predvsem za plezalce. Potok, ki ponekod tiho drsi čez prodišča, se ob skalnih pregradah združuje v številne večje in manjše slapove. Kristalno čista voda, ujeta v tolmu, spominja na prvobitno stvarjenje sveta.

Dostop do zgornjega dela slapov je tik nad cestnim odcepom za Mangartsko sedlo, kjer nas kažipot usmeri v gozd, proti grapi. Kmalu sem prišla do razgledišča, ki nam razkriva pogled na modrozeleni tolmun z imenom Smaragdno oko. Spustila sem se do njega, vendar soteska pod njim postaja ozka in divja. Grapa nad njim se na krajšem delu povsem umiri, voda v strugi je bila nizka in ravno prav topla, da mi je osvežila noge. Pri manjšem sotočju sem sledila

Smaragdno oko
Foto Olga Kolenc

komaj opazni stezici na levo. Ko dosežemo zatrep soteske, vidimo petdeset metrov visok Predelski slap. Čeprav so bile njegove vodne zaloge skromne, mu daje poseben čar lepota razpršenih kapljic, ki se odbijajo vzdolž stene. Po vrnitvi do viadukta Mlinč nas preseneti pogled na velik slap na Mangartskem potoku, čigar struga je divja in težko dostopna.

Do srednjega dela slapov nas usmeri kažipot, ki nas pripelje pod trideset metrov visok slap Zaročenca. Najdemo ga nekje na polovici poti med zaselkom Strmec in odcepom ceste za Mangartsko sedlo. Sicer lepa in označena pot, ki vodi v grapo, je v spodnjem delu zaradi odpadlega listja precej slabo vidna. Že na daleč zagledam dolg in ozek slap, ki čez

Dvojna latvica
Foto Olga Kolenc

*Eden od izvirov
Možnice
Foto Olga Kolenc*

navpično steno pada v amfiteater. Pred časom naj bi v zgornjem delu padala dva slapova, ki ju je razdvajala velika skala, kasneje pa sta se združila v enega samega. Pregrado je očitno odnesel čas, "zaročenca" pa zdaj za vselej ostajata združena v eno. Brez brodenja po vodi tudi tukaj ne bo šlo, za dostop do tolmana pa bo potrebno tudi nekaj lažjega plezanja. Pristop do spodnjih slapov je iz Loga pod Mangartom in poteka po brezpotju. Zavijemo pod most in kmalu smo ob razbijalcu vodnega toka, ki so ga zgradili po usodnem plazju leta 2000. Zaradi neprehodnega terena moramo večkrat prečiti strugo, prehode pa nam na nekaj mestih nakaže komaj opazna steza. Vodostaj je bil ob mojem obisku zaradi obilnega deževja zelo visok. Deroče brzice in spolzki kamni so me prisilili v vodo tudi do zadnje plati. Soteska se vse bolj oži, nad nami pa se dvigajo navpične stene, ki prehajajo v kanjon. Uspelo se mi je prebiti do ostankov starega jezua, kjer se je moje raziskovanje tudi končalo. Ob njegovem desnem robu, kjer je edini prehod, se dviga skoraj navpična brežina brez enega samega oprimka.

Prikrajšana sem bila za ogled 20 metrov visokega Poševnega slapa in drugih divjih lepot, ki jih v svojih nedrjih skriva soteska. Sestop v smeri prihoda je bil precej zahtevnejši kot pa pristop, saj si ni mogoče zapomniti vseh prehodov. Zavedela sem se, da takšne poti niso najprimernejše za samohodce.

Slapovi Fratarice

V Loški steni, natančneje v Matjaževem žlebu, so našli več kot dvajset slapov različnih velikosti in oblik. Ustvaril jih je potok Fratarica, ki si je skozi divjo sotesko utrl pot do Loga pod Mangartom in reke Koritnice. Ker je grozila vročina, sem se že zgodaj zjutraj odpravila na pot. Prebredla sem Koritnico in sledila označeni poti, ki vodi v sotesko. Kolovoz, ki se vse strmeje dviga, kasneje preide v planinsko stezo. Večinoma poteka nad robom soteske in tako omogoča lepe razglede tudi tistim, ki ne zmorejo spusta do samih slapov. Udobna, a z drevesnimi koreninami prepredena pot, ki je obenem posuta z listjem, je v mokrem precej nevarna za zdrsa.

Že na začetku poti se desno pod nami odcepi nekaj kratkih stezic, ki vodijo do razgledišč. Voda v grapi rohni in med zagozdenimi balvani pada prvi, pet metrov visoki slap. Sledita mu Dvojna Latvica, ki spominja na prizore iz pravljic. Smaragdno zelena tolmana povezujeta dva slapiča, prvi je visok dva, drugi pa štiri metre. Grapa je bila bujno zelena in tudi voda se je zrcalila v njenih odtenkih. Sončna svetloba ni zmogla preseči vseh senc, da bi ji dodala lepoto nebesne modrine. Nad slapoma Škropilnik in Ihta sledi slap Katedrala. Imela sem srečo; spust v grapo mi je omogočila začasna vrvi, ki jo je nekdo pritrdil za drevo. Kratek spust brez oprimkov je še posebno v mokrem zelo nevaren za zdrsa.

Pristala sem pod mogočnim obokom tega naravnega svetišča. Skozi ozko režo nad nami pada osemnajst metrov visok slap, ki z nekaj poskoki doseže tolmana. Pramen svetlobe se je na nekaj mestih prebil vse do dna in vodo obarval na modro zeleno. Energija žive vode je napolnila moje telo in mi zbitrila duha. Vzela sem si čas, nato sem se vrnila do steze. Kmalu sem dosegla veliko in zračno razgledišče. Borovci, ki jih je grelo sonce, so oddajali poseben vonj, ki je bil malce drugačen kot tisti ob morju. Na nasprotni strani soteske se pod nami v vsej svoji veličini razgali znameniti, okoli petdeset metrov visoki slap Parabola. Ozka steza, ki vodi k tolmanu v grapi, je strma in brez varoval, teren pa je izredno drsljiv.

Za krajšo uravnavo sledita dva manjša slapova, naslednji, petnajst metrov visoki dvostopenjski slap gorvodno pa je Dvojni ribežen. V zatrepu Krniške stene ob močnem deževju pada od sto petdeset do dvesto metrov visok slap, nato pa voda le še polzi čez skale. Tako je bilo tudi pri mojem obisku. Glede na opise v zgornjem, težko dostopnem delu soteske, sledijo slapovi in tolmani, med katerimi je najvišji sto dvanajst metrov visoki slap Veliki Drsnik.

Moja pot se je končala v zatrepu, saj je bila struga Fratarice še v začetku julija zasuta z visokim snežnim plazom, prehoda ob njej pa brez plezanja ni. Voda je v plazu izdolbla dva predora in prizor je bil več kot le zanimiv. Žive duše ni bilo in mir je bil neskončen. Sonce se je uprlo v zatrep in vroč poletni zrak se je mešal s hladom, ki je vel po grapi. Na novo prebujena zemlja je zadišala in pod snežnim napuščem je že vzcvetel repuh. Pomlad je na južni strani grape že prerasla v poletje, ki je v Loški steni talilo zadnje zaplate snega.

Slapovi Možnice

Med Rombonom in Jerebico se skriva slikovita dolina Možnica s potokom Možnica, ki mu domačini pravijo Nemčlja. Na svoji poti je izdolbel številna korita, tolmane in žlebove ter jih oplešal s slapovi. Največji je osemnajst metrov visok Možiški slap, ki skozi naravno okno pada v tolmun. Na spletu sem našla številne opise poti, vendar sem se pri raziskovanju doline poleg nekaterih označenih stez lotila tudi brezpotij.

Iz Loga pod Mangartom sem se zapeljala do odcepa za dolino Možnice, kjer je manjše parkirišče. Do Počitniškega doma, pod katerim najdemo označeno stezo, ki vodi do izvira Možnice, nas čaka slaba ura hoje. Po spustu v grapo nas na nadmorski višini 974 metrov presenetijo številni mali izviri in ni težko izbrati, kateri med njimi je najlepši. Velike skalne balvane prerašča mah, ki je na senčni strani struge še posebno bujen. V skalah nad nami skozi malo odprtino v premeru hišne vodne cevi pada slapič, ki se na dolžini slabega metra že razprši na prvih skalnih ovirah. Voda prši na vse strani, mah pa se v obilici vlage nabira v gube in sili čez skale. Zaradi obilnega deževja so v obliki vodne prhe od vsepovsod curljali majhni slapiči in vsi so stremeli k istemu cilju.

Studenčki so veselo klopotali tudi na sončni strani brega. Male vodne žilice in žile so se v soteski pod nami združile v eno samo. Če hočemo videti kaj več, nas čaka brezpotje. Med drevjem sem našla prehode do prvih manjših slapov, ki se pretakajo skozi naravne žlebove v skalah. Ko prehoda navzdol ni bilo več, sem se vrnila na stezo. Vračala sem se do ceste in označenega odcepa za Korita Možnice. Je nekje na sredini poti med Domom v Možnici in cestnim odcepom, kjer zapustimo vozilo. Ob kažipotu za korita se na desni strani odcepi široka, skoraj položna gozdna pot.

Najprej sem sledila gozdni poti, ki nas hitro pripelje nad strugo, kjer se tudi konča. Sledi komaj opazna steza, vendar pri skalnem možicu nisem več našla prehoda. Raziskovanja sem se lotila s spodnje strani, tako da sem se v grapo spustila po brezpotju. Z gozdom porasla strmina tod ni prehuda, je pa teren tik nad strugo brez uporabe vrvi povsem neprehoden. Po dolgem času sem znova objemala debela dreves, prav mi je prišla tudi vsaka kolikor toliko močna veja ali rogoviča. V strugi so se ponekod nakopičila

razmetana drevesna debela, ki jih je v svoji ihti med balvane zagozdila voda. Tudi tod sledijo večji in manjši slapiči, ki se pretakajo skozi žlebove in korita. Po gozdni poti sem se vrnila do oznake za Korita Možnice. Med drevjem se spuščamo strmo navzdol; hrumenje vode v grapi se stopnjuje in presenečeni smo, ko zagledamo mali, a trden mostiček. Zgrajen je tik nad koriti, razgled nanje pa je veličasten. Na desni strani grape sem slutila prehod ob strugi navzgor, vendar je bilo za dodatne podvige vode preveč. Prebila sem se do velike skale in bila hvaležna vodi, da mi je odnesla le pokrovček od objektivna. Ob mostu sem sledila stezi, ki nas v obliki polkroga pripelje nazaj na makadamsko cesto.

*Voda Predelskega slapu se razprši v tisoče manjših kapljic.
Foto Olga Kalenc*

Zadnje ure pred odhodom domov sem izkoristila še za potep do zatrepa Možnice. Široka, povsem suha struga, napolnjena s snežno belimi balvani, sega vse pod vršace. Očitno jo polnijo le veliki nalivi in deževja ter spomladi taleči se sneg. Veter je šumel v bujnih bukovih krošnjah in ko sem presešla gozdno mejo, je posijalo sonce. Dolina, ki se v zgornjem delu odpre, se mi je v igri svetlob zdela še bolj tiha in sama. S svojo prisotnostjo sem zmotila nekaj gamsov, verjetno še kakšno drugo žival, ki je v naravnem sožitju s človekom tukaj našla svoj prostor.

Po štirih dneh hoje gor in dol, plazenja med balvani in stopicanjem sem in tja zaradi iskanja najboljših fotografskih motivov, je bila mera polna. Moja duša je bila nahranjena, ne več rosno mlado telo pa si je želelo predaha. Lahko bi rekla tako, kot je imel navado reči naš oče Rudolf, izmučen od fizičnega dela, da je za v sveto olje. Že pozabljene poškodbe so me opomnile, da so še vedno tu, za kratkoročen spomin pa sem prinesla s seboj več prask in modric ter nove raztrgane hlače. ●